

Utvecklingsplan

Ellös skolas fritidshem

2013

Charlotte Skoog Abrahamsson

Elsa Åkesson

Anna Sahlsten

Birgit Timlin

Carina Olson

Lisbeth Bengtsson

Kristina Dahlgren

Innehåll

Inledning.....	4
Syfte	5
Mål	5
Metod	5
Vara vänner	6
Rollspel.....	6
Samarbetsövningar	6
Kompissamtal.....	7
Förarbete inför äventyrsprojekt.....	8
Utvecklingsplan.....	8
Referenser.....	9
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	

Inledning

Fritidshemmet ska stimulera barnen till en meningsfull, rolig och hälsosam fritid. Vi erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter utifrån barnens egna intressen såväl som att vi ger inspiration till prova på nya aktiviteter. Lek och aktiviteter kan vara spontana eller planerade.

Leken är det viktigaste i barnens sociala utveckling och inläring. Leken är barnens arbete på fullaste allvar. Genom den ökar de sin kreativitet och fantasi. Barnen lär sig samarbete, empati och konfliktlösning samt ömsesidig respekt för varandra. Pedagogerna ska ge barnen tid och möjlighet att leka, vi ska också inspirera och hjälpa dem vid behov. Fritidshemmen ordnar organiserad verksamhet i form av större projekt och uppmuntrar även den fria leken där barnen själva kan välja och känna efter vad de vill göra. Vi använder vår närhet till natur, skog och vatten under alla årstider, vi leker, upptäcker, skapar och sportar.

Under läsåret har vi arbetat med äventyrspedagogik tillsammans med barnen på våra fritidshem. Äventyrspedagogiken är en pedagogisk metod som bygger på att ge kunskap och utveckla barnen genom ett lustfyllt lärande. Pedagogiken innehåller många olika delar, samarbetsbaserat lärande, upplevelsebaserat lärande och vi lär oss på olika sätt. Vi tränar barnen på att komma till tals, uttrycka sina tankar, berätta och lyssna på varandra. Samarbetsträning är ett lärande och syftar till att kunna se och bekräfta andra personer i sin omgivning, skapa förståelse och kunskap för att i ett vidare skede öka sin förmåga att samarbeta.

Man använder sig av roller där barnen får prova på till exempel ledare, expert och observatör. Genom de erfarenheter de får, lär de sig att ta initiativ och ansvar i gruppen, det blir ett entreprenöriellt lärande. Läroplanen beskriver att entreprenöriellt lärande innebär att utveckla och stimulera generella kompetenser som att ta initiativ, ansvar och omsätta idéer till handling. Det handlar om att utveckla nyfikenhet, självtillit, kreativitet och mod att ta risker. Det entreprenöriella lärandet främjar också kompetens att fatta beslut, kommunicera och samarbeta. Det är ett ämnesövergripande tematiska arbetssätt där elever tar ansvar för sitt lärande och där resultatet kan vara till nytta utanför skolan är karaktäristiskt (Lgr 11).

*Förståelse av varandras
olikheter och färdigheter*

Syfte

Vi vill skapa ett gemensamt arbets- och förhållningsätt kring barnen på våra fritidshem och därmed visa en profession. Vi ser en möjlighet att utveckla äventyrspedagogiken inom skolan och fritidshemmen.

Med äventyret vill vi stärka barnet som individ och samhörigheten i gruppen, att de lär sig mer om sig själva, om andra och om sin närmiljö. I äventyret har vi fokuserat på barnens närmiljö, bad- och båtvet, matematiska begrepp och ge upplevelser som engagerar både kropp och själ.

Mål

Vi vill bli starka och trygga i vår i vår yrkesroll genom ett aktivt pedagogiskt förhållningssätt. Arbetsglädje, roliga erfarenheter och upplevelser skapar en gemensam samsyn hos pedagogerna anser vi.

Genom äventyrspedagogiken vill vi stärka barnens kamratrelationer, se varandras värde, känna sig trygga på våra fritidshem. I ett lustfyllt lärande vill vi att barnen ska få pröva på olika roller och möjligheter genom spännande upplevelser som engagerar både kropp och själ.

Metod

Vi kommer att arbeta temainriktat med barnen på våra fritidshem och under samlad skoldag. De olika metoder vi har valt är *Kamratövningar*, *Kamratbanor* och *Sagoäventyr*.

- Vara vänner
- Rollspel
- Kompissamtal
- Samarbetsövningar
- Förarbete inför äventyrsprojekt
- Utvecklingsplan

Vara vänner

Vara vänner är en programserie (Utbildningsradion 2000) på åtta berättelser om empati, kompisskap och mod. Syftet med programmen är att förebygga kränkningar och mobbning bland barn. Man utgår från vänskap och hur man är en bra kompis. I varje avsnitt blir det ett sorgligt eller tråkigt slut, där berättelsen stoppas. Här resonerar vi med barnen om, hur man hade kunnat bete sig på ett annat sätt, för att få ett bättre slut.

Efter varje program diskuterar barnen problemlösningen själva och kommer fram till en bra och lyckad lösning. Barnen tränas i att tillsammans hitta lösningar på dilemman, lyssna på varandra och även dramatisera slutet. Wahlström (1993) beskriver att om elever inte känner delaktighet kommer de att skapa konflikter och i sin omgivning och sabotera runt omkring sig. Genom gemensamma upplevelser är det lättare att skapa en uppmuntrande miljö där eleverna blir skickliga på att hjälpa och stödja varandra.

Rollspel

Genom dramatiseringar och rollspel får barnen själva bearbeta ”Vara vänner” filmerna. Under rollspelen tränas de på empati och inlevelseförmåga. Ibland har vi pedagoger spelat upp ett scenario där barnen får berätta vad som är fel i dramat och hur lösningen borde vara.

Kamratövningar

Med ett samarbetslärande menar vi att alla är beroende av varandras förmågor för att nå de gemensamma målen. Alla är lika viktiga och samarbetsinlärning fostrar till att ta ansvar. Nyckeln till framgång genom samarbetslärande beskriver Furmark (2008)¹ som att varje medlem i aktiviteten är beroende av varandra. I samarbete lär sig barnen ta ansvar som är en förutsättning för att kunna växa upp i en föränderlig värld. I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, står det beskrivet om vikten av samarbete. ”Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar

¹ Luleås universitet -Äventyrspedagogik 15 h, Pedagogisk plattform.,

samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra (Lgr-11).

Efter höstlovet 2012, har vi delat in barnen i ålderblandade grupper och gått till gymnastiksalen. Alla barnen har fått pröva på två samarbetsövningar, under en tre veckor period, nya övningar fortlöper under läsåret. Här tränar vi på att pröva på olika roller ex. ledare, följare och att vara sist. Kommunikation är en förutsättning för att barnen ska klara uppgifterna. Vår röda tråd är samarbete, empati och inlevelseförmåga. Genom samarbetsövningarna vill vi skapa förutsättningar för inläring. Stensaasen och Sletta (2000) beskriver att barnen lär sig genom att undervisa varandra och genom att lyssna på varandra och att varje enskild elev är en mycket viktig informationskälla.

Efter varje övning reflekterar vi tillsammans med barnen om hur övningen gick. Inom äventyrspedagogiken har den delen, Backspegeln, en mycket viktig funktion. Det är där barnen får fundera kring vad de lärt sig och varför det blev som det blev och vad man kan förbättra till nästa gång.

Ex. på en samarbetsövning, se bilaga 1.

Kompissamtal

Genom kompissamtal vill vi tydliggöra barnens medvetenhet om sina egna roller i det sociala samspelet. Vi bygger upp deras självförtroende och ger dem redskap att hantera olika konflikter. Samtalen kan lösa upp spänningar och förbättra klassrumsklimatet. Modellen ger barnen ord istället för tystnad och våld (Edling, 1997).

- att tala inför publik
- att använda tydligt kroppsspråk
- övning i empati
- övning i att lyssna

Vi har delat barnen i flick- och pojkgrupper när vi utför samtalen. Vi upplever ett behov att få samtala i könshomogena grupper, för att stärka varje individ och att alla får komma lättare till tals. Ex. på en övning, se bilaga 2.

Förarbete inför äventyrsprojekt

TVå i personalgruppen introducerade äventyrspedagogiken för övriga i arbetslaget. Därefter blev vi alla engagerade och inspirerade att arbeta med äventyr som metod på vår skola och på fritidshemmen.

Under läsåret 2012-2013 har vi planerat och genomfört olika kamratövningar. I början av höstterminen 2013 planeras ett sagoäventyr, där alla pedagoger är delaktiga och får en specifik uppgift. Exempelvis, en pedagog ansvarar för sömnad och en annan för inköp av material. Vi rekognoserar närliggande skogsområde, där vårt äventyr ska äga rum.

Utvecklingsplan

Genom att skriva en utvecklingsplan tillsammans känner vi en större tillhörighet med varandra som pedagoger. Äventyrspedagogiken pågår fortlöpande även under kommande läsår. Vi kommer att fortsätta med kompassamtal, samarbetsövningar, rollspel och programserien Vara vänner. Vi ser redan en positiv utveckling i barngrupperna. Barnen har fått fler verktyg i konfliktlösning och konflikterna har minskat. Detta är en ständigt pågående process, därför kommer äventyrspedagogiken att genomsyra vårt arbets- och förhållningssätt de kommande åren.

Referenser

Edling, Lars (1997). *Kompissamtal – kommunikation istället för tystnad och våld*. Edling och Ekelunds förlag AB.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm : Fritzes.

Stensaasen, Svein & Sletta Olav (2000). *Grupprocesser – om inläring och samarbete i grupper*. Stockholm : Natur & Kultur.

Wahlström, Gunilla (1993). *Gruppen som grogrund*. Stockholm : Liber.

Kamaratövningar

Namn på tid

Alla blundar och går omkring huller om buller med händerna framåt som stötdämpare. När ledaren säger ”stopp” måste alla stanna på stället. Ledaren dunkar valfri person på ryggen och säger dennes namn och sätter samtidigt igång tidtagningen. Personen som fått dunken öppnar ögonen och dunkar valfri person på ryggen, säger samtidigt dennes namn och sätter sig sedan ner. Fortsätt så tills alla fått dunken och satt sig ner på marken. Tiden tas när siste personen sätter sig ner.

Gruppen får göra några försök och försöka förbättra sin tid.

Variant: Istället för att sätta sig ner tar man i kamraten som man dunkar så att det bildas en längre och längre kedja.

Leddjuret

3-8 personer i en grupp

Gruppen bildar ett ”leddjur” genom att stå i led och hålla varandra i händerna mellan benen. Uppgiften är att förflytta sig framåt utan att släppa händerna. Prova både framåt och bakåt.

Svårare: Man blundar.

Variant:

- Varannan går baklänges.
- Alla leddjuren går omkring i ett begränsat, trångt område så att man tvingas komma nära varandra – leddjursboet. Alla blundrar. Den som går först i varje led säger bip, bip, bip hela tiden, så att man undviker att krocka med varandra. Byt ledare efter en stund.

På jakt

Syfte: Att känna samhörighet, lära känna de andra bättre och att uppmuntra öppenhet och närhet. Övningen kan upplevas lite stökig. Barnen ska röra sig fritt i rummet och skaffa sig så mycket information som möjligt. Alla får ett arbetsblad, man kan hitta på egna förslag om vad man vill ta reda på om sina kamrater.

Försök att hitta en person som

1. Inte har någon TV.....
2. Fyller år i månaden efter dig.....
3. Kan titta i kors.....
4. Kan rulla sin tunga.....
5. Har gjort en resa på över 50 mil.....
6. Bor i ett hus där ingen röker.....
7. Äger en häst.....
8. Har flyttat under de senaste tre åren.....
9. Älskar att skala apelsin.....
10. Är duktig på att rita.....
11. Har minst tre syskon.....
12. Har varit på läger.....
13. Kan spela minst två instrument.....
14. Fyller år två månader efter dig.....
15. Tycker om att åka tåg.....

Ge inte upp förrän du frågat alla i rummet. Om det inte finns någon som passar, så får du skriva streck på raden. Det är bra om man samlas i grupp och samtalar om vad som var svårast.

Goalball

Syfte: Att samarbeta genom att hjälpa varandra. Känna på hur det känns när man inget kan se och på så sätt utveckla andra sinnen som hörsel och känsel.

I idrottsalen använder vi oss av badmintonplanens storlek och förstärker linjerna med hopprep som tejpas fast. Två koner placeras ut vid varje kortsida av planen som markerar mål. En mjuk boll med en liten pingla i och barnen använder ögonbindlar framför ögonen.

Två lag med fyra barn i varje lag sitter på knä på golvet med bindlar för ögonen. Ingen får samtala eller göra ljud, det gäller att lyssna var bollen hamnar. Ett lag börjar serva, genom att kasta bollen till motsatta sidan. Laget lyssnar och försöker stoppa bollen och skjuter iväg bollen tillbaka. Går bollen utanför markeringen så finns där seende kamrater i laget på varje sida som plockar upp bollen och droppar in den på planhalvan. Mål blir när bollen rullar in mellan konerna som står vid kortsidan av planen. Spelet fortsätter och avslutas när alla barn provat på att spela blindfotboll.